

täidetut soe tuul meie kõlmemaga loosu puudub ja siin sadusid sünnitab, mis iga lewade ja sõgisel suurel mõedul sünnyib. Nõnda sama on ka meri sadude süninitaja, kest kui tuul mõnda pääwa mere poolt vuhub on vibm taqa, aga just were rannas mitte kohad waid enam maal. Ka mäed isedranis metsaga kaetut on vibma sünnitaja, kuid Alpi mägestikus seda tihti näha wöib, et seal kus mets, vibma sadab ja lage leht ilma jäeb. Juba sellest näeme et mets suur vibma sünnitaja on.

Rui meie Tartust Peterburgi maanteed sõidame siis on paremat kät töök tee mets näha, bommikuvara pääwa tõusu ajal näeb silm selgeste kui mitmes kohas udu kui suitsu sambad taewa poole tõusevad ja pilweteks saavad, oga pabemat kät lage maa, ühtegi pilweringi ei saada. Seda wöib aga ka igas muus kohas tähele panna, et mets ret välja hingob ja pilwid sünnitab.

Baatame aga terve Liivi maa läbi, siis on mõnede aastatega sealt põbjatu hulg metsa kadunut, nõnda sama ka bulk weissid järwesid ja wee tiikid kui vanut, nõnda et wee fogu wähemaks ja kultura maa suuremaks on läinud ja kui see sedawiisi veel edasi läbeb, siis on meil körbe elu pea karta, ja meie veame aegsaste wee eest muret pidama hakama.

Pernu jõe madalal maal, Wirtsjärwe ümber; Walga ligidal ja Peipsi juures on veel maad hõstti wee alt waja peasta ja suured food kuiwatada, aga lõrgema sohtadel, kui Pebalgi. A mägestikus, Ottepä ümber, peab wāga juba metsade hoidmise ja järwefestete kuiwamise eest boolt kantama, kui mitte ei tabeta, et need kohad pea ennast surnuks körbeks ei pea muutma, siin peaks metsa igale poole seisule maa peale kuiwatama, tiikist kaewetama ja wee fogu rohkendama.

Suured food wōiwad weest kuiwatada, aga nemad ei kõlba tihti ei beina, ega põllumaaks, neid peaks metsa kuiwatama funnitama, mis läbi nemad kõige suuremaks wee hallikaks meie maale saaks, eht nemad nūud aga haigusid sünnitawad.

Siin peaksiwad suure ja weisse põllu pidajad täni käes käima, kui ka töök metsa ja põllumeeste seltsid, kest siin ei

ole mitte ühe eht kavye elu eht surm laasu peal, waid terve maa — ja rahva.

Mõõnikud soawad seda lastu varsti õra tundma ja selle poole hoidma, aga ma usun ka, et Gesii pärvis põllumees sellest mitte tagasi ei jäe, waid et just nemad enam oma maa tükide peal tulewiku eest ka muret peaksiwad ja alwad maa kohad metsaga täis istutaks eht tūlwaks ja kus ta juba kaswab, mitte ilma armuta õra ei hāvitaks, — kest mida enam metsa kaswab, seda robleni ja lorravār li-senialt sadab vibma — ja kus vibma korra järele on, seal õitseb hea elu põhi see on põllu töö ja karja kasvatamine. Aga veel oleks ka soowida, et meie weissed põllumebed kofku heidaksiwad ja omale salade tiikid muretselwad ja salade kudemise kohasid, kuid seda kuna maal ja isearanis mitsmes kohtas Saksa ja Prantsuse maal suure kasuga tehokse.

Nende tiigide läbi, mis ka heinamaa lastmisels, eht mõne põllu tüki niisutamiseks tarvitakse, wēib rett meie maal palju enam kinni pidada, et see mitte merde ei woola ja selle läbi saaks jälle pilmete sünitus kasvatut. Aga ka iga üks weilene põllu pidaja ja pärvis peremees wōiks wee fogude ja metsa kasvatamise eest wāgo palju teha, ja kõige enam Eesti põllumeeste seltsid selle eest hoolt kanda, et see rahwale kõnedes saaks selgels tehtut. Weel mõnusam oleks kui tööt terve rahwas mõija pidajad kui ka saunamehest jaadik, iga üks ühendud jõuga wee fogumise ja hoidmisse eest tiigide, metsa hoidmisse n. n. e. läbi tööd teeks ja seda kui kõige suuremat ita maa lastu südames kannaks ja wahes pidamata mitte maha ei röhkuks waid kasvataks, siis ei oleks meil fogunist birmu, et meie maa kohd kuiwaks körbeks, waid haljaks kasutoojaks maaks jäeks ja seda tööd ei peaks mitte üksi Balti maal, waid ka terwes Bene riigis ja terve maa kera peal toimetotama, siis saaks veel liiva körbed inimese läbi jälle paratist aiaks, kuid seda Ameerikas juba nähtud on.

Wesi on ülem kasutoaja loodus, ilma temata on surm!

D. P. . .